

माचविसंज्ञदृष्ट्वा ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ युगं द्वापराख्यमंधेनेवविधाप्रानद्धसंबद्धमतएवविपर्यस्तं ॥ २५ ॥ २६ ॥ ॥ इति सभापर्वणि निलकंठीये भारत भावदीपे त्रिपंचाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५३ ॥
 त्वं वै इति ज्येष्ठाया अपत्यं ज्येष्ठिनेयः कल्याण्यादीनामिन्द्रक ॥ १ ॥ अव्युत्पन्नं परकपटानजिह्वं समानार्थं तुल्यधनं तुल्यमित्रं त्वमिन्द्रो हिणं अहिपंतं च त्वामपीति शेषः ॥ २ ॥ ३ ॥ सप्तगायत्र्यादी
 विसंज्ञानभूमिपान्दृष्ट्वा माचते प्राह संस्तदा ॥ ततः प्रहृष्टो बीभत्सुः प्रादाद्देमविषाणिनां ॥ २० ॥ शतान्यनदुहापंचद्विजमुख्येषु भारत ॥ नरंति देवोनाभा गोयौव
 नाश्वो मनुर्न च ॥ २१ ॥ न च राजापृथुर्वै न्योनचाप्यासीद्गरीरथः ॥ ययातिर्न दुषोवापियथाराजा युधिष्ठिरः ॥ २२ ॥ ययातिमात्रं कौतियः श्रिया परमया युतः ॥
 राजसूयमवाप्यैव हरिश्चंद्र इव प्रभुः ॥ २३ ॥ एतां दृष्ट्वा श्रियं पार्यै हरिश्चंद्र यथाविभो ॥ कथं तु जीवितं श्रेयो मम पश्यसि भारत ॥ २४ ॥ अंधेनेव युगं नद्धं विपर्यस्तं
 नराधिप ॥ कनीयांसो विवर्द्धते ज्येष्ठा हीयंत एव च ॥ २५ ॥ एवं दृष्ट्वा नाभिविदामिशर्म समीक्षमाणोऽपि कुरुप्रवीर ॥ तेनाहमेवं कृशतां गतश्च विवर्णतां चैव सशो
 कतां च ॥ २६ ॥ ॥ इति श्रीमहाभारते सभापर्वणि द्यूतपर्वणि दुर्योधनसंतापे त्रिपंचाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५३ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ ॥ त्वं वै ज्येष्ठो ज्येष्ठिने
 यः पुत्रमापां दवान् द्विषः ॥ द्वेष्टा त्वसुखमादत्ते ययैव निधनं तथा ॥ १ ॥ अव्युत्पन्नं समानार्थं तुल्यमित्रं युधिष्ठिरं ॥ अहिपंतं कथं द्विष्यात्वा दृशो भरतर्षभ ॥ २ ॥ तु
 ल्याभिजनवीर्यश्च कथं भ्रातुः श्रियं नृप ॥ पुत्रकामयसे मोहान्मैवं भूः शाम्यमाशुचः ॥ ३ ॥ अययज्ञविभूतितां कांक्षसे भरतर्षभ ॥ ऋत्विजस्तव तन्वतु सप्ततंतुं महा
 ध्वरं ॥ ४ ॥ आहरिष्यंति राजानस्तवापि विपुलं धनं ॥ प्रीत्या च बहुमानाच्च रत्नान्याभरणानि च ॥ ५ ॥ अनार्याचरितं तात परस्वस्पर्शनं भृशं ॥ स्वसंतुष्टः स्वधर्मस्यो
 यः स वै सुखमेधते ॥ ६ ॥ अव्यापारः परार्थेषु नित्यो योगः स्वकर्मसु ॥ रक्षणं समुपात्तानामेतद्द्वै भव लक्षणं ॥ ७ ॥ विपत्तिष्वव्यथोदक्षो नित्यमुत्थानवान्नरः ॥ अ
 प्रमत्तो विनीतात्मानित्यं भद्राणि पश्यति ॥ ८ ॥ बाहूनि वै तान्माच्छेत्सीः पांडुपुत्रास्तयैव ते ॥ भ्रातृणां तद्द्वै नार्थैर्मित्रद्रोहं च माकुरु ॥ ९ ॥ पांडोः पुत्रान्मादिपस्वेह रा
 जंस्तयैव ते भ्रातृधनं समग्रं ॥ मित्रद्रोहे तात महान् धर्मः पितामहायेतव ते पितेषां ॥ १० ॥ अंतर्वैद्यां ददद्विक्तं कामाननुभवन् प्रियान् ॥ कीदृन्स्त्रीभिर्निरातंकः प्रशा
 म्य भरतर्षभ ॥ ११ ॥ ॥ इति श्रीमहाभारते सभापर्वणि द्यूतपर्वणि दुर्योधनसंतापे चतुःपंचाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५४ ॥ ॥ ७४ ॥ ॥ दुर्योधन उवाच ॥ ॥ य
 स्य नास्ति निजा प्रज्ञा केवलं तु बहुश्रुतः ॥ न स जानाति शास्त्रार्थं दर्वीसूपरसानिव ॥ १ ॥

निच्छंदांसितंतवद्वयस्य यज्ञपटस्य तं ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ अंतर्वैद्यां ददद्विक्तं कामाननुभवन् प्रियान् ॥ ११ ॥ ॥ इति सभापर्वणे ॥ ५४ ॥ ॥ ७४ ॥ ॥ यम्येति कार्योर्वैकनिर्णयिकम
 हापोहकौशलं प्रज्ञा ॥ १ ॥